

אביעה חידות מני קדם ספרות המקרא במגילות מדבר יהודה פרופ' נועם מזרחי

שיעור 1: מבוא

ישעיה א, 4-8

נוסח המסורה

הָיָה גוֹי חַטָּא עִם כָּבֵד עוֹן זָרַע מְרַעִים בְּנִים מִשְׁחִיתִים עֲזָבוּ אֶת־יְהוָה נֹאצוּ אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נִזְרוּ אַחֹר.

עַל מָה תִּכּוּ עוֹד תוֹסִיפוּ סְרָה כָּל־רֹאשׁ לְחָלִי וְכָל־לֵבב דּוֹי.
מִכַּף־רֶגֶל וְעַד־רֹאשׁ אֵין־בּוֹ מֵתָם פָּצַע וְחִבּוּרָה וּמִפֶּה טְרִיָּה לֹא־זָרוּ וְלֹא חִפְּשׂוּ וְלֹא רִכְכָּה בְּשִׁמּוֹן.
אַרְצְכֶם שְׁמָמָה עֲרִיכֶם שְׁרָפוֹת אֲשׁ אֲדַמְתֶּכֶם לְנִגְדְכֶם זָרִים אֲכָלִים אֹתָהּ וּשְׁמָמָה כְּמַה־פִּכַת זָרִים.
וְנוֹתְרָה בַת־צִיּוֹן פְּסָפָה בְּכָרָם כְּמַלּוֹנָה בְּמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה.

Mur3

א]ת יהוה נאצו את קדוש ישראל נזרו]

אחור [על מה תכו עוד תוסיפו סרה]

כל ראש לח]לי וכל לבב דוי מכף רגל ועד]

ראש [א]ין בו מתם פצע וחבורה ומכה]

טרי]ה] לא ז]רו ולא חבשו ולא רככה]

בשמן ארצ]כם שממה עריכם שרפות]

אש אדמתכם [לנגד]כם [זרים אכלים אתה]

ושממה כמהפכת זר]ים ונותרה בת ציון]

כסכה בכרם כ[מלונה במקשה כעיר]

נצ]ורה...]

1QIsa^a

הוי גוי חוטה

עמ כבד עוון זרע מרעים בנים משחיתים עזבו את יהוה נאצו את
קדוש ישראל נזרו אחור על מה תכו עוד תוסיפו סרה כול ראוש לחולי
וכל לבב דוה מכפ רגל ועד רואש אין בו מתם פצע וחבורה ומכה טריה
לוא זרו ולוא חובשו ולוא רככה בשמן ארצכם שממה עריכם שרופות
אש אדמתכם לנגדכם זרים אוכלים אותה ושממו עליה כמ.א.פכת זרים
ונתרת בת ציון כסוכה בכרם וכמלונה במקשה כעיר נצורה

שיעור 2: עותקים של ספרי המקרא

למקורות ישעיה א, 4-8 ראו שיעור 1

שופטים ו, 6-1

נוסח המסורה

ויעשו בני ישראל הרע בעיני יהוה ויתנם יהוה ביד מדין שבע שנים.
ותעזו יד מדין על ישראל מפני מדין עשו להם | בני ישראל את המנהרות אשר בהרים ואת
המערות ואת המצדות.
והיה אמרע ישראל ועלה מדין ועמלק ובני קדם ועלו עליו.
ויחננו עליהם וישחיתו את יבול הארץ עד בואך עזה ולא ישאירו מחיה בישראל ושה ושור וחמור.
כי הם ומקניהם יעלו ואהליהם יבאו [ובאו] כדי ארכה לרב ולהם ולגמליהם אין מספר ויבאו
בארץ לשחתה.
וידל ישראל מאד מפני מדין ויזעקו בני ישראל אליהוה.

4QJudg^a

[ויעשו בני ישראל הרע בעיני יהוה ויתנם יהוה ביד מדין שבע שנים]
[ותעזו יד מדין על ישראל מפני מדין עשו להם בני ישראל את המנהרות]
[אשר] [בהרים ואת המערות ואת] המצדות והיה אם זרע ישראל ועלה מדין ועמלק]
ובני קדם ויחננו עליו] הם וישחיתו את יבול הארץ עד בואך עזה ולא ישאירו]
מחיה בישראל שה שור וח[מו]ר כי הם [ומקניהם יעלו ואהליהם וגמליהם יבאו כדי]
ארכה לרב ולהם א[ין מספר וי]באו בא[רץ לשחתה וידל ישראל מאד מפני]
[מדין] ויזעקו בני ישראל אל] יהוה [ויבא מלאך יהוה וישב תחת האלה אשר]
[בעפרה] אשר ליואש האביעזרי וג[דעון בנו חבט חטים בגת להניס מפני מדין]
[ויר]א אליו מלאך יהוה ויאמר] אליו יהוה עמך גבור החיל ויאמר אליו]
גדעון בי אדני ויש אלהים] עמנו ולמה מצאתנו כל זאת ואיה כל נפלאותי]
שספרו לנו אבתינו לאמר] הלא ממצרים העלנו יהוה ועתה נטשנו יהוה ויתננו]
[בכף מדין...]

ירמיה ל, 16-1

שמעו את הדבר אשר דבר יהוה עליכם בית ישראל. כה | אמר יהוה אל דרך הגוים אל תלמדו
ומאותות השמים אל תחזו כי יחזו הגוים מהמה. כי חקנות העמים הבל הוא כי עץ מיער כרתו
מעשה ידי חרש במעצד. בכסף ובזהב ייפהו במסמרות ובמקבות יחזקום ולוא יפיק. כתמר מקשה
המה ולא ידברו נשוא נשוא כי לא יצעדו אל תיראו מהם כי לא ירעו וגם היטיב אין אותם.
מאין כמוך יהוה גדול אתה וגדול שמה בגבורה. מי לא יראך מלך הגוים כי לא יאתה כי בכל
חקמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך ובאחת יבערו ויכסלו מוסר הכלים עץ הוא. כסף מרקע
מתרשיש יבא וזהב מאופו מעשה חרש וידי צורף תכלת וארגמן לבושם מעשה חכמים כלם.
ויהוה אלהים אמת הוא אלהים חיים ומלאך עולם מקצפו תרעש הארץ ולא יכלו גוים ועמו.

כְּדָנָה תֵּאמְרוּן לַהוֹם אֱלֹהֵי דֵי־שָׁמַיָא וְאַרְקָא לֹא עֲבָדוּ יַאבְדּוּ מֵאַרְעָא וּמִן־תְּחִינֵי שְׁמַיָא אֱלֹהֵי. עֲשֵׂה
אֶרֶץ בְּכַחוֹ מִכִּין תִּבְלֵ בְּחֻכְמָתוֹ וּבְתִבּוּנָתוֹ נְטָה שְׁמַיִם. לְקוֹל תִּתֵּן הַמּוֹן מַיִם בְּשָׁמַיִם וַיַּעֲלֵה נְשָׁאִים
מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לְמַטֵּר עֲשֵׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאַצְרֵיתִיו. נִבְעַר כָּל־אָדָם מִדַּעַת הַבִּישׁ כָּל־צוֹרֵף מִפְּסָל
כִּי שֶׁקֶר נִסְכּוּ וְלֹא־רוּחַ בָּם. הַבֵּל הִמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים בְּעַת פְּקֻדָתָם יַאבְדּוּ. לֹא־כֹאֲלֵה חֲלָק יַעֲקֹב
כִּי־יוֹצֵר הַכֹּל הוּא וַיִּשְׂרָאֵל שָׁבַט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ.

שיעור 3: נוסחים מורחבים של ספרי מקרא

בראשית ל-לא

נוסח המסורה

בראשית ל, 25-43

וַיְהִי כַאֲשֶׁר יָלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לְבָן שְׁלַחֲנִי וְאֶלְכֶה אֶל מְקוֹמִי וְלֹאֲרָצִי. תִּנְהַ אֶת נְשִׁי וְאֶת יְלָדֵי אֲשֶׁר עִבַּדְתִּי אִתְּךָ בְּהֵן וְאֶלְכֶה כִּי אִתָּה יִדְעַת אֶת עִבְדְּתִי אֲשֶׁר עִבַּדְתִּיךָ. וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְבָן אִם נָא מִצְאֹתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ נַחֲשֵׁתִי וַיְבָרְכֵנִי יְהוָה בְּגִלְגָּלָה. וַיֹּאמֶר נִקְבֵה שְׂכָרְךָ עָלַי וְאִתְּנָה. וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִתָּה יִדְעַת אֶת אֲשֶׁר עִבַּדְתִּיךָ וְאִתְּךָ אֲשֶׁר הָיָה מְקַנְהָ אִתִּי. כִּי מֵעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לִפְנֵי וַיִּפְרָץ לְרַב וַיְבָרְךָ יְהוָה אִתְּךָ לְרַגְלֵי וְעַתָּה מָתִי אַעֲשֶׂה גַם אֲנֹכִי לְבֵיתִי. וַיֹּאמֶר מָה אֶתֶּן לְךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֶּן לִי מְאוּמָה אִם תַּעֲשֶׂה לִּי הַדְּבָר הַזֶּה אֲשׁוּבָה אֲרַעֲזָה צֹאנֶךָ אֲשֶׁמֶר. אֲעֹבֵר בְּכָל צֹאנֶךָ הַיּוֹם הַסֵּר מִשָּׁם כָּל שֶׁה נָקֵד וְטָלוּא וְכָל שֶׁה חוּם בְּכֶשֶׁבִים וְטָלוּא וְנָקֵד בְּעֵזִים וְהָיָה שְׂכָרִי. וְעַתָּה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מִחָר כִּי תְבוֹא עַל שְׂכָרִי לִפְנֵיךָ כֹּל אֲשֶׁר אֵינְנוּ נָקֵד וְטָלוּא בְּעֵזִים וְחוּם בְּכֶשֶׁבִים גָּנוּב הוּא אִתִּי. וַיֹּאמֶר לְבָן הֵן לוֹ יְהִי כְדַבְּרְךָ. וַיִּסֵּר בְּיוֹם הַהוּא אֶת הַתִּישִׁים הָעֶקְדִים וְהַטְּלָאִים וְאֶת כָּל הָעֵזִים הַנִּקְדוֹת וְהַטְּלָאִים כֹּל אֲשֶׁר לְבָן בּוֹ וְכָל חוּם בְּכֶשֶׁבִים וַיִּתֵּן בְּיַד בְּנָיו. וַיִּשָּׂם דְּרֹךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בֵּינוֹ וּבֵין יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב רָעָה אֶת צֹאן לְבָן הַנוֹתְרֹת. וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מִקָּל לְבָנָה לַח וְלוֹוֹ וְעֶרְמוֹן וַיִּפְצֵל בְּהֵן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת מִחֹשֶׁף הַלְבָן אֲשֶׁר עַל הַמְקָלוֹת. וַיִּצַּג אֶת הַמְקָלוֹת אֲשֶׁר פָּצַל בְּרֹהֲטִים בְּשִׁקְלוֹת הַמָּיִם אֲשֶׁר תְּבֹאֵן הַצֹּאן לְשִׁתוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן וַיַּחֲמֵנָה בְּבֹאֵן לְשִׁתוֹת. וַיַּחֲמוּ הַצֹּאן אֶל הַמְקָלוֹת וַתִּלְדְּן הַצֹּאן עֶקְדִים נְקֵדִים וְטָלָאִים. וְהַכֶּשֶׁבִים הַפְּרִיד יַעֲקֹב וַיִּתֵּן פְּנֵי הַצֹּאן אֶל עֶקֶד וְכָל חוּם בְּצֹאן לְבָן וַיִּשֶׁת לוֹ עֶדְרִים לְבָדוֹ וְלֹא שִׁתָּם עַל צֹאן לְבָן. וְהָיָה בְּכָל יַחַם הַצֹּאן הַמְקָשְׁרוֹת וְשֵׁם יַעֲקֹב אֶת הַמְקָלוֹת לְעֵינֵי הַצֹּאן בְּרֹהֲטִים לְיַחֲמֵנָה בַּמְקָלוֹת. וּבַהֲעֵטִיף הַצֹּאן לֹא יִשִּׁים וְהָיָה הָעֵטִפִים לְלָבָן וְהַקְּשָׁרִים לְיַעֲקֹב. וַיִּפְרָץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי לוֹ צֹאן רַבּוֹת וּשְׁפָחוֹת וְעֶבְדִים וּגְמָלִים וְחֹמְרִים.

בראשית לא

וַיִּשְׁמַע אֶת דְּבָרֵי בְנֵי לְבָן לְאָמֵר לְקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַפְּכֹד הַזֶּה. וַיֵּרָא יַעֲקֹב אֶת פְּנֵי לְבָן וְהִנֵּה אֵינְנוּ עִמוֹ כַּתְּמוּל שְׁלוֹשׁוֹם. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אָבוֹתֶיךָ וְלִמּוֹלַדְתְּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךָ. וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלֵאָה הַשְּׂדָה אֶל צֹאנֹו. וַיֹּאמֶר לָהֶן רֵאֵה אֲנֹכִי אֶת פְּנֵי אָבִיכֶן כִּי אֵינְנוּ אֵלַי כַּתְּמוּל שְׁלוֹשׁוֹם וְאֵלֵהִי אָבִי הָיָה עִמָּדִי. וְאִתְּנָה יִדְעַתֶּן כִּי בְּכָל כַּחֲוִי עִבַּדְתִּי אֶת אָבִיכֶן. וְאָבִיכֶן הִתֵּל בִּי וְהִחֲלַף אֶת מִשְׁכַּבְתִּי עֲשֶׂרֶת מַנִּים וְלֹא נָתַנּוּ אֱלֹהִים לְהִרְעֵ עִמָּדִי. אִם כֹּה יֹאמֶר נְקֵדִים יְהִי שְׂכָרְךָ וַיִּלְדּוּ כָּל הַצֹּאן נְקֵדִים וְאִם כֹּה יֹאמֶר עֶקְדִים יְהִי שְׂכָרְךָ וַיִּלְדּוּ כָּל הַצֹּאן עֶקְדִים. וַיִּצַּל אֱלֹהִים אֶת מִקְנֵה אָבִיכֶם וַיִּתֵּן לִי. וַיְהִי בַּעַת יַחַם הַצֹּאן וְאִשָּׁא עֵינֵי וְאֵרָא בְּחִלוֹם וְהִנֵּה הָעֵתִדִים הָעֵלִים עַל הַצֹּאן עֶקְדִים נְקֵדִים וּבְרִידִים. וַיֹּאמֶר אֵלַי מִלֵּאָה הָאֱלֹהִים בְּחִלוֹם יַעֲקֹב וַאֲמַר הַנְּנִי. וַיֹּאמֶר שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָּל הָעֵתִדִים הָעֵלִים עַל הַצֹּאן עֶקְדִים נְקֵדִים וּבְרִידִים כִּי רֵאִיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר לְבָן עָשָׂה לָךְ. אֲנֹכִי הָאֵל בֵּית אֵל אֲשֶׁר מִשְׁחַת שָׁם מִצְבָּה אֲשֶׁר נִדְרַת לִי שֵׁם נִדְרַת עֲתָה קוּם צֵא מִן הָאֶרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתְּךָ. וַתַּעַן רַחֵל וְלֵאָה וַתֹּאמְרָנָה לוֹ הַעוֹד לָנוּ חֵלֶק וְנִחַלָה בְּבֵית אָבִינוּ. הֲלוֹא נִכְרִיּוֹת נִחַשְׁבָנוּ לוֹ כִּי מְכַרְנוּ וַיֹּאכֵל גַּם אָכּוּל אֶת כֶּסֶפְנוּ. כִּי כָל הָעֹשֶׂר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹהִים מֵאָבִינוּ לָנוּ הוּא וְלִבְנֵינוּ וְעַתָּה כָּל אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֵלַיךָ עָשָׂה. וַיִּקָּם יַעֲקֹב וַיִּשָּׂא אֶת בְּנָיו וְאֶת נְשָׁיו עַל הַגְּמָלִים. וַיִּנְהַג אֶת כָּל מִקְנֵהוּ וְאֶת כָּל רֶכֶשׁוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ מִקְנֵה קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפִדְן אָרֶם לְבוֹא אֶל יִצְחָק אָבִיו אֶרְצָה כְּנָעַן.

הנוסח השומרוני

ויאמר מה אתן לך:-- ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה אם תעשה לי את הדבר הזה אשובה ארעה צאנך אשמר. אעבר בכל צאנך היום הסיר משם כל שה נקוד וטלוא וכל שה חום בכשבים וטלוא ונקוד בעזים והיה שכרי. וענתה בי צדיקתי ביום מחר כי יבוא על שכרי לפניך כל אשר איננו נקוד וטלוא בעזים וחום בכשבים גנוב הוא אתי. ויאמר לבן והן לא יהיה כדבריך. ויסר ביום ההוא את התישים העקודים והטלואים ואת כל העזים הנקודות והטלואות כל אשר לבן בו וכל חום בכשבים ויתן ביד בניו. וישם דרך שלשת ימים בינם ובין יעקב ויעקב רעי את צאן לבן הנותרת:-- ויאמר מלאך אלהים אל יעקב בחלום ויאמר יעקב ויאמר הנני ויאמר שא נא עיניך וראה את כל העתודים העלים על הצאן עקודים וברודים כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה ואשר נדרת לי שם נדר ועתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ אביך ואיטיב עמך:--

ויקח לו יעקב מקל לבנה ולו וערמון ויפצל בהם פצלות לבנות מחשף הלבן אשר על המקלות. ויצג את המקלות אשר פצל ברחטים בהשקות המים אשר תבאהן (!) הצאן לשתות לנכח הצאן ויחמנה בבאהן (!) לשתות. ויחמנה הצאן על המקלות ותלדנה הצאן עקודים וטלואים. והכשבים הפריד יעקב ויתן פני הצאן איל עקוד וכל חום בצאן לבן וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן. ויהי בכל יחם הצאן המקשרות ישים יעקב את המקלות לעיני הצאן ברחטים ליחמנה במקלות. ובהעטיפ הצאן לא ישים והיו העטופים ללבן והקשורים ליעקב. ויפרץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמורים.

וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. וירא יעקב את פני לבן והנה אינם עמו כתמול שלשום:-- ויאמר יהוה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך. וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו. ויאמר להן ראה אנכי את פני אביכן כי אינם אלי כתמול שלשום ואלהי אבי היה עמדי. ואתין ידעתין כי בכל כחי עבדתי את אביכן. ואביכן התל בי ויחלף את משכרתי עשרת מנים ולא נתנו יהוה להריע עמדי. אם כה יאמר נקודים יהיה שכרך וילדו כל הצאן נקודים ואם כה יאמר עקודים יהיה שכרך וילדו כל הצאן עקודים. ויצל יהוה את מקנה אביכן ויתן לי.

ויהי בעת יחם הצאן ואשא עיני ואראה בחלום והנה העתודים העלים על הצאן עקודים נקודים וברודים:--

ויאמר אלי מלאך האלהים בחלום יעקב ואמר הנני. ויאמר שא נא עיניך וראה את כל העתודים העלים על הצאן עקודים נקודים וברודים כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך. אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה ואשר נדרת לי שם נדר ועתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך.

שמות יד-טו

נוסח המסורה

שמות יד, 26-31

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה נִטֵּה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וַיִּשְׁבוּ הַמַּיִם עַל מִצְרַיִם עַל רֶכְבּוֹ וְעַל פָּרָשָׁיו. וַיִּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיִּשָׁב הַיָּם לַפְּנוֹת בְּקֶרֶךְ לְאִיתָנוּ וּמִצְרַיִם נָסוּם לְקִרְאָתוֹ וַיִּנְעַר יְהוָה אֶת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם. וַיִּשְׁבוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת הָרֶכֶב וְאֶת הַפָּרָשִׁים לְכָל חֵיל פְּרָעָה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא נִשְׁאָר בָּהֶם עַד אֶחָד. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיבֶשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לְהֶם חֲמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׁמָאלָם. וַיִּוָּשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵעַל שְׁפַת הַיָּם. וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת יְהוָה וַיֹּאמְרוּ בְּיַהוָה וּבַמֹּשֶׁה עֲבָדוּ.

שמות טו, 1-27

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליהוה ויאמרו לאמר: אשירה ליהוה כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים. עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארממנהו. יהוה איש מלחמה יהוה שמו. מרפבת פרעה וחילו ירה בים ומבחר שלשיו טבעו בים סוף. תהמת כסיו ירדו במצולת כמו אבן. מינה יהוה נאדרי בכח מינה יהוה תרעץ אויב. וכרב גאונה תהרס קמיה תשלח חרנה יאכלמו כקש. וברוח אפיה נערמו מים נצבו כמו גר נזלים קפאו תהמת בלב ים. אמר אויב ארדה אשיג אחלק שלל תמלאמו נפשי אריק חרבי תורישמו ידי. נשפת ברוחך כסמו ים צללו פעופרת במים אדירים. מי כמכה באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא. נטית מינה תבלעמו ארץ. נחית בסדה עם זו גאלת נהלת בעוף אל נוה קדשה. שמעו עמים ירגזון חיל אחז ישבי פלשת. אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמגו כל ישבי כנען. תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועה ידמו כאבן עד יעבר עמך יהוה עד יעבר עם זו קנית. תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת יהוה מקדש אדני כוננו ידיה. יהוה ימלך לעלם ועד. כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יהוה עליהם את מי הים ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלות. ותען להם מרים שירו ליהוה כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים. ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים. ויבאו מרתה ולא יכלו לשתת מים ממרה כי מרים הם על בן קרא שמה מרה. וילנו העם על משה לאמר מה נשטה. ויצעק אל יהוה ויורהו יהוה עץ וישלף אל המים וימתקו המים שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. ויאמר אם שמוע תשמע לקול יהוה אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמת כל חקיו כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני יהוה רפאה. ויבאו אילמה ושם שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים.

שמות טו, 21:

מבוא השבח (זימון): **שירו** ליהוה
 גוף השבח (הנמקה): **כי** גאה גאה / סוס ורכבו רמה בים

תהלים קיז:

מבוא השבח (זימון): **הללו** את יהוה כל גוים // **שפחוהו** כל האמים
 גוף השבח (הנמקה): **כי** גבר עלינו חסדו / ואמת יהוה לעולם

מגילת 'תורה משוכתבת', 4Q365 (4QRP)

קטע 6ב: שמות טו, 16-21

- 1 עד ינעבור עמכה יהוה עד יעבור עם זו קניתה. ¹⁷ תביאמו ותטעמו]
- 2 בהר נחלתכה מכון לשבתכ[ה פעלתה יהוה מקדש ? כוננו ידיכה]
- 3 ¹⁸ יהוה ימלוך עולם ועד ¹⁹ כי בא[סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב]
- 4 [יה]וה עלימה את מימי הים [ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים].
- 5 [והמ]ים [לה]מה חומה מ[מי]נים ומשמאולם ²⁰ ותקח[מרים הנביאה אחות]
- 6 [אהרון את התוף בידה ו]תצינה[כו]ל הנשים אחריה[בתופים ובמחולות ²¹ ותען].

קטע 26:

[1	בזית ע]
[2	כי גאות] [לע]
[3	גדול אתה מושיא א]
[4	אבדה תקות שונה ונשכח
[5	אבדו במים אדירים שונה]
[6	ורוממנה למרומם] פדות נתת]
[7	עושה גאות]

- 8 ²² ויסע מושה א[נת ישראל] ל מים וילכו במדבר שור שלוש ימים ולוא מצאו מים]
 9 ²³ ויבואו מרתה [ולוא י]כולו לשתות מים ממרה כי מר[ים המה על כן קרא שמה מרה]
 10 ²⁴ וילון העם על מושה ל[אמור מה נשתה ²⁵ ויועק מושה אל [יהוה]
 11 עץ וישלך אל[ן המי]ם וימתקו המים שמה שם לו חוק ו[משפט ושם נסדו ²⁶ ויואמר]
 12 אמ[ש]מ[ע]ת[ש]מע[ל]ק[ול] יהוה אלוהיכה [ו]הישר בעיניו תעשה ו[האזנתה למצוותיו]
 13] [שמרתה] את כול חוקותיו כול המחלים אשר ש[מ]ת[י] במ[צרים]
 14 [לוא אשים עליכה כי אני יהוה רופא]אכה.

יונה פרק ב

וימן יהוה דג גדול לבלע את יונה ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות. ויתפלל יונה אל יהוה אלהיו ממעי הדגה. ויאמר קראתי מצרה לי אל יהוה ויענני מבטן שאול שועתי שמעת קולי. ותשליכני מצולה בלבב ימים ונהר יסכבני כל משבריך וגליך עלי עברו. ואני אמרתי נגרשתי מנגד עיניך אף אוסיף להביט אל היכל קדשך. אפפוני מים עד נפש תהום יסכבני סוף חבוש לראשי. לקצבי הרים ירדתי הארץ ברחיה בעדי לעולם ותעל משחת חיי יהוה אלהי. בהתעטף עלי נפשי את יהוה זכרתי ותבוא אליך תפילתי אל היכל קדשך. משמרים הכלי שוא חסדם יעזבו. ואני בקול תודה אזבחה לך אשר נדרתי אשלמה ישועתה ליהוה. ויאמר יהוה לדג ויקא את יונה אל היבשה.

שיעור 4: חיבורים משכתי מקרא

בראשית כב, 1-17

ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני ויאמר קח נא את בנה את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המדינה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך. וישכם אברהם בבקר ויחבלש את חמרו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים. ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק. ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד פה ונשתחווה ונשובה אליכם. ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדו. ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה. ויאמר אברהם אלהים יראה לו השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו. ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהים ויבן שם אברהם את המזבח ויערף את העצים ויעקד את יצחק בנו וישם אתו על המזבח ממעל לעצים. וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחט את בנו. ויקרא אליו מלאך יהוה מן השמים ויאמר אברהם ויאמר הנני ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנה את יחידך ממני. וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו. ויקרא אברהם שם המקום ההוא יהוה יראה אשר יאמר היום בהר יהוה יראה. ויקרא מלאך יהוה אל אברהם שנית מן השמים. ויאמר בי נשבעתני נאם יהוה כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנה את יחידך. כי ברה אברכה והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער אבינו. והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקלי. וישב אברהם אל נעריו ויקמו וילכו יחדו אל פאר שבע וישב אברהם בכאר שבע.

עיבוד הסיפור בחיבור הקרוב (אך אינו זהה) לספר היובלים, שנשמר במגילה שסימנה Q225:

טור א

8	... ויולד בן אחרי כן
9	[לאברהם] ויקרא את שמו יסחק ויבוא שר המ[ש]טמה
10	[אל אל] והים וישטום את אברהם בישחק ויאמר [אל] והים
11	[אל אבר] הם קח את בנכה את ישחק את יחיד[נכה אשר]
12	[אותו אהב] תה והעלהו לי לעולה על אחד ההרים [הרמ]ים
13	[אשר אומר] לכה ויק[ום] וי[לך] מן הבארות על ה[מקום]
14	[אשר אמר לו א]ל[והים] ... [וישא אברהם] את

טור ב

1	[עי]ניו [והנה] אש וי[תן] את העצים על ישחק בנו וילכו יחדו
2	ויאמר ישחק אל אברהם [אביו הנה האש והעצים ואיה השה]
3	לעולה ויאמר אברהם אלן ישחק בנו אלוהים יראה את השה]
4	לו אמר ישחק אל אביו כן...
5	מלאכי קודש עומדימ בוכים עלן...

- 6 את בניו מן הארץ, ומלאכי המ[שטמה]... [
- 7 שמחים ואומרים עכשו יאבד ו[...]
- 8 ימצא כחש ואם לא ימצא נאמן א[...]. ויקרא אליו אלוהים]
- 9 אברהם אברהם ויאמר הנני ויאמר ע[תה ידעתי כי כמוכה]
- 10 לא יהיה אוהב ויברך אל יהוה את יש[חק כל ימי חיו ויולד את]
- 11 יעקוב ויעקוב הוליד את לוי דו[ןר שלישי]... [
- 12 ימי אברהם וישחק ויעקוב ולו[י]... [

שיעור 5: פירושים למקרא

חבקוק א, 7

נוסח המסורה

אֵלִים וְנוֹרָא הוּא מְמַנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וְשִׂאתוֹ יֵצֵא

נוסח הפשר (דף ג, סימני הפיסוק והניקוד לא מופיעים במקור)

2 ... "איום

3 ונורא הוא ממנו משפטו ושאתו יצא:

4 פשרו על הכתיאים, אשר פחדם ואמתם על כול

5 הגואים. ובעצה כול מחשבתם להרע. ובנכל ומרמה

6 ילכו עם כול העמים.

חבקוק ב, 1-2

נוסח המסורה

עַל מְשִׁמְרֵתִי אֶעֱמְדָה וְאֶתִּיצְבָה עַל מְצוֹר וְאֶצְפֶּה לְרֵאוֹת מֶה יִדְבֵר בִּי וְמֶה אֲשִׁיב עַל תּוֹכְחָתִי. וַיַּעֲנֵנִי
יְהוָה וַיֹּאמֶר כָּתֹב חֲזוֹן וּבְאֵר עַל הַלְּחוֹת לְמַעַן יִרוּץ קוֹרָא בּוֹ.

נוסח הפשר (דפים ו-ז)

12 ... "על משמרתי אעמודה,

13 ואתיצבה על מצורי. ואצפה לראות מה ידבר

14 בי, ומהן אשיב על תוכחתי. ויענני יהוה

15 [ויאמר: 'כתוב חזון וב]אר על הלוחות למען ירוץ

16 [הקורא בו": פשרו... [ת א]ת [

17]

1 וידבר אל אל חבקוק לכתוב את הבאות על

2 (על) הדור האחרון, ואת גמר הקץ לא הודעו.

3 ואשר אמר: "למען ירוץ הקורא בו":

4 פשרו על מורה הצדק, אשר הודיעו אל את

5 כול רזי דברי עבדיו הנבאים.

חבקוק ב, 12-13

נוסח המסורה

הוֹי בְּנֵה עִיר בְּדָמִים וְכוֹנֵן קַרְיָה בְּעֵלְיָה הֲלוֹא הִנֵּה מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת וַיִּיגְעוּ עַמִּים בְּדִי אֵשׁ וּלְאֲמִים
בְּדִי רִיק עֲצֹפוּ

נוסח הפשר (דף י')

- 5 ... "הוי
- 6 בונה עיר בדמים, ויכונן קריה בעולה! הלוא
- 7 הנה מעם יהוה צבאות יגעו עמים בדי אש,
- 8 ולאומים בדי ריק ייעפו":
- 9 פשר הדבר על מטיף הכזב, אשר התעה רבים
- 10 לבנות עיר שזיו בדמים, וְלָקִים עדה בשקר
- 11 בעבור פְּבוּדָה; לוֹגֵיעַ רבים בעבודת שזיו, ולהרותם
- 12 במ[ע]שי שקר; להוות עמלם לריק – בעבור יבואו
- 13 למשפטי אש, אשר גדפו ויחרפו את בחירי אל.

חבקוק ב, 14

נוסח המסורה

כי תמלא הארץ לדעת את כבוד יהוה כמים יכסו על ים

נוסח הפשר (עמודים י-יא)

- 14 "כיא תמלא הארץ לדעת את כבוד יהוה כמים
- 15 יכסו על הים" פשר הדבר [באחריתם]
- 16 בשובם מ[עוונם]... [ל]
- 17] יעזבו את מטיף[
- 1 הכזב. ואחר תגלה להם הדעת כמי
- 2 היים לרוב.